

Oponentský posudek diplomové práce

Michaela Zvoníčková: *Smrt jako artefakt: estetizace smrti v dílech Georgese Rodenbacha a Jiřího Karáska ze Lvovic*, FF UK 2016

Michaela Zvoníčková si pro svou práci zvolila zajímavé, leč složité téma, respektive skupinu vnitřně provázaných témat. Což je patrné z různých vymezení a důrazů, které se v práci objevují. Shrňme-li alespoň základ, jde o téma smrti, dvojnictví a města, na něž se váží další témata jako chůze a celá škála motivů spojených s dekadentně-estetizující poetikou. Tyto otázky rozpracovává autorka u celkem vhodně zvolené dvojice autorů Rodenbach – Karásek a jejich románů. Práce, přestože je formálně rozdělena do kapitol, je psána spíše stylem eseje, který krouží kolem svého předmětu, opakuje různé motivy v odlišných konstelacích, a tak je postupně ukazuje stále zřetelněji. V tomto rámci autorka s velkou vnímavostí sleduje zmíněné motivy u obou autorů a ukazuje, jak v dílech fungují. Pro tento styl psaní je méně zaostřené téma celkem vhodné. Leč, jak naznačuji, nese i své obtíže.

Postavíme-li vedle sebe Rodenbachův a Karáskovy romány, srovnání lze obtížně založit na jediném rysu – například dvojnictví. To má u Rodenbacha zvláštní polohu a představuje spíše variaci na typy ženské postavy, včetně „femme fatale“, zatímco typický dvojník, jak se objevuje třeba u Karáska, je postava mužská a především se vztahuje k hlavnímu hrdinovi – který dvojnictví prožívá. Zvláštní poloha u Rodenbacha ale naznačuje jisté propojování a křížení témat, vede k určité tematické síti. Tu autorka intuitivně postihuje, úvaze by však v tomto bodě prospěla větší explicitnost a stálo by za zamýšlení, nakolik je tento rys dobově charakteristický. Podobně, a myslím, že by to do rámce této práce patřilo, by stála za úvahu otázka žánru a žánrové hybridnosti. Oba autoři byli také básníky a město (právě Praha a Bruggy) v jejich poezii hrálo důležitou roli. V Karáskových románech zjevně rezonuje motiv „zazděných oken“, u Rodenbacha lze vysloveně uvažovat o tom, nakolik jsou Mrtvé Bruggy také lyrickou prózou, popisy nálad, atmosféry města zcela evidentně souvisí z jeho lyrikou. Mrtvé Bruggy mimochodem v původním vydání obsahovaly fotografie městských zákoutí a ty román výrazně posouvaly k lyrické výpovědi.

V intencích zvoleného přístupu se Michaela Zvoníčková drží vybraných teoretických textů, důležitá, vhodně zvolená je pro ni i stylem blízká Daniela Hodrová, a využívá je zcela správně jako perspektivu, způsob, jak se na věci dívat. Soustavnější pozornost by si ale zasloužil historický kontext. Správně je tu zmíněn gotický román, jímž do literatury významně vstupuje architektonický prostor. Zbytek ale nelze omezit jen na Baudelaira,

protože ten vnesl město významným způsobem do poezie, v románu se ale město objevuje o něco dříve a vedle této Baudelairovské linie existuje ještě jiná, která navazuje na gotický román – například Balzac, Sue, Dickens. V této souvislosti by pak měl být zmíněn protiklad města a přírody. Je-li připomenut Amiel, sluší se říci, že jeho výrok o krajině jako stavu duše se vztahuje k přírodě ve víceméně romantickém smyslu, u níž hraje roli paměť a imaginace, zatímco městské prostředí v literatuře je v tomto směru až protikladné a koresponduje spíše s modely založenými na nevědomí. Zajímavé je, že Rodenbach, na rozdíl od Karáska, v tomto ohledu navazuje v lecčem na Baudelaira Korespondencí a městskou krajinu Brugg přibližuje krajině přírodní.

Na okraj bych upozornil na relativně časté překlepy a chyby v detailech (Foucaultův termín například zní *heterotopie*, nikoli *heteroutopie*), za pozornost by stály některé příliš ostré švy a skoky ve výkladu. Práce jako celek je slušně a především podnětně napsaná a osobitý styl, jakkoli má svá slabá místa, prozrazuje zaujetí. – Navrhuji hodnocení velmi dobře, popř. výborně podle průběhu obhajoby.

12. června 2016

Josef Hrdlička